

Любов ОСТАШ, Роман ОСТАШ

Львівський національний університет ім. Івана Франка

Лексика села Стриганці як об'єкт лексикографічного опрацювання. I, I

Діалектне словникарство є перспективною ділянкою наукової роботи. Попри наявність солідно підготовлених лексикографічних праць, які були видані у різні роки, чимало проблем залишаються невирішеними. Зокрема, неохопленими є багато діалектних масивів, а також немає теоретичного підґрунтя при укладанні діалектних словників, особливо тих, які стосуються лексикографічного опрацювання окремої говірки. Цим зумовлена актуальність нашого дослідження.

Традиція вивчати окремі говірки та подавати як додаток до публікацій різні за обсягом словники давня¹. О. Горбач уклав близько 20 діалектних словників, у тому числі таких, які стосуються мовлення мешканців окремих населених пунктів². Ця традиція продовжується й активно розвивається і в наші дні.

---

¹ Див., напр.: М. Вербовий, *Спроба характеристики говірки села Лозоватка Криворізького району Дніпропетровської області* [в:] „Ukrainistica”, вип. 9, Кривий Ріг-Краків 2011, с. 99–124; П. Гладкий, *Говірка с. Нехворощі Андрушівського району Бердичівської округи (кол. Житомирського повіту)*, „Український діалектологічний збірник”, за ред. О. Синявського, А. Кримського, кн. II, Київ 1929, с. 109–198; О. Курило, *Фонетичні та деякі морфологічні особливості села Хоробричів давніше Городенського повіту, тепер Сновської округи на Чернігівщині*, Київ 1924; М. Лесяк, *Мовний світ галицького села (Ковалівка Коломийського району Івано-Франківської області)*, Івано-Франківськ 2008; О. Мельничук, *Словник специфічної лексики говірки села Писарівки (Кодимського району Одеської області)* [в:] „Лексикографічний бюлетень Інституту мовознавства АН УРСР”, вип. 2, Київ 1952, с. 67–98; Л. Паламарчук, *Словник специфічної лексики говірки села Мусіївки (Вчорайшенського району, Житомирської області)* [в:] „Лексикографічний бюлетень Інституту мовознавства АН УРСР”, вип. 8, Київ 1958, с. 22–35; І. Панькевич, *Говір села Руської, бушого Марамороша в Румунії* [в:] „Науковий збірник товариства „Просвіта” в Ужгороді”, т. 10, Ужгород 1934; І. Свенціцький, *Бойківський говір с. Бітля* [в:] „Записки Наукового товариства ім. Т. Шевченка”, т. СХІV, кн. II, Львів 1913, с. 116–153; F. Czyżewski, M. Sajewicz, *Słownictwo ludowe ukraińskiej gwary wsi Ochoża koło Chelma* [w:] *Ze studiów nad gwarami wschodniostowiańskimi w Polsce*, „Rozprawy slawistyczne”, 12, Lublin 1997, s. 45–86.

² Див., напр.: О. Горбач, *Південноволинська говірка й діалектний словник с. Ступно кол. пов. Здовбунів* [в:] *Idem, Зібрані статті, V, Діалектологія*, Мюнхен 1993, с. 405–426.

В останні роки опубліковано низку словників, які віддзеркалюють мовлення носіїв окремої говірки³. Ці лексикографічні праці мають різну структуру. Докладний аналіз праць, які висвітлюють специфічні особливості окремих говірок, здійснено у статті К. Глуховцевої „Говірка як об’єкт діалектологічних досліджень”⁴. Характеристика деяких діалектних словників, що стосуються окремих населених пунктів, міститься у статті Н. Хобзей „Сучасне українське діалектне словництво”⁵.

Мета статті – запропонувати нові підходи до лексикографічного опрацювання лексики сучасного мовлення мешканців одного села. У зв’язку з поставленою метою визначено такі завдання: а) у межах кожної словникової статті подавати цитати із розмовного мовлення, які містять достатній для розуміння значення реєстрового слова контекст; б) разом із апелювальною лексикою у словник ввести й оніми: імена, прізвища, вуличні прізвиська, мікротопоніми; в) подавати у словнику максимальну кількість місцевих фразеологізмів та узвичаєних висловів, детально розшифровуючи значення кожного із них.

Об’єктом дослідження обрано говірку села Стріганці Тісменицького (діалектне стриганецьке – *Тисменіцького*) району Івано-Франківської області. Говірка міститься на південному заході наддністрянського діалекту. Село розташоване в 30 км від обласного центру – міста Івано-Франківська (якщо їхати через *Рішинів, Клубівці, Тісменицю*), на відстані 2-х кілометрів від правого берега ріки Дністер. Через село протікає правобережна притока Дністра – невелика річка Коростільна. Вважається, що воно засноване у 1624 році. Село значиться на карті французького інженера-картографа Левассера де Боплана з 1650 року. Сусіднє село *Рішинів* – набагато давніше, у писемних пам’ятках згадується з 1387 року. Із Стриганцями сусідять також села *Довге, Поберіжжя* (діалектне стриганецьке – *Поберіжжі*).

Структура словникової статті

Реєстрові слова подано великими літерами жирним шрифтом за українською абеткою. Після реєстрового слова у квадратних дужках наведено транскрипцію

³ Г. Аркушин, *Силенська гуторка*, Луцьк 1996; І. Друль, *Словник говірки села Грабовець Стрийського району Львівської області*, Луцьк 2006; М. Негрич, *Скарби гуцульського говору: Березові*, Львів 2008; Н. Осташ, *Словник діалектної лексики переселенців із Холмицини* [в:] *Діалектологічні студії. 4: Школи, постаті, проблеми*, відп. ред. П. Гриценко, Н. Хобзей, Львів 2004, с. 355–378; І. Сабодош, *Словник закарпатської говірки села Сокирниця Хустського району*, Ужгород 2008; А. Сизько, *Словник діалектної лексики говірки села Кишеньок Кобеляцького району Полтавської області*, Дніпропетровськ 1981; Є. Турчин, *Словник села Тилич*, Львів 2011.

⁴ К. Глуховцева, *Говірка як об’єкт діалектологічних досліджень* [в:] *Діалектологічні студії. 4*, с. 262–274.

⁵ Н. Хобзей, *Сучасне українське діалектне словництво* [в:] „Україна: культура, спадщина, національна свідомість, державність”, вип. 15, Львів 2006, с. 819–826.

з обов'язковим позначенням наголосу та інших звукових особливостей лексеми. У мовленні стриганчан ненаголошений звук [e] звучить невиразно, часто наближаючись до [и] або [і]. Характерною особливістю говірки є те, що часто один і той же мовець може вживати будь-яку із цих паралельних фонетичних форм. Тобто при вимові лексеми **селó** 'вид населеного пункту' можливі такі фонетичні варіанти: **селó** [се^ало], **силó** [си^ало], **силó** [си^ело]. Із цієї ж причини, вказуючи на середній рід у словникових статтях, присвячених прикметникам і дієприкметникам, подаємо (у ненаголошеній позиції) через скісну риску подвійну вимову, наприклад: „**КАВÓВІЙ** [ка^авовіі], -а, -е/-и, *прикм.* 1. Який стосується кави. 2. Який має колір, аналогічний до кольору кави”. Детальніше варіанти -е/-и не розшифруємо, хоча слід мати на увазі, що, окрім указаних, можливі ще проміжні варіанти: звук [e], наближений до [и], та звук [и], наближений до [e]. Знак наголосу у транскрипції ставимо перед наголошеним складом. Після квадратних дужок подано ремарки: для **іменника** – вказівка на закінчення родового відмінка однини, вказівка на рід (*ч., ж., с.*, при іменникові спільного роду – *сп. р.*); для **дієслова** – вказівка на частиномовну належність слова та на вид (*док., недок.*); для **прикметника** – вказівка на частиномовну належність. Прикметники подано у формі чоловічого роду, після того через коми вказано закінчення жіночого та середнього родів; для **інших частин мови** – вказівка на частиномовну належність. Якщо слово багатозначне, викладено всі відомі авторам значення лексеми. Ці значення відокремлено арабськими цифрами. Омоніми подано в окремих статтях із числовим позначенням індексу справа. Якщо реєстровим словом є вуличне прізвисько, то у словниковій статті вказуємо основні похідні форми прізвиस्क членів сім'ї, не розписуючи детально усі можливі варіанти антропонімоформул, у яких можуть уживатися ці основні форми⁶. Усі умовні скорочення подано окремим списком. Докладно особливості говірки села Стриганці Тисменицького району Івано-Франківської області та принципи її лексикографічного опрацювання авторами статті викладено у попередніх публікаціях, зокрема у статті „Словник говірки села Стриганці Тисменицького району Івано-Франківської області [А, Б, В]”⁷ та ін.⁸

⁶ Докладніше про функціонування вуличних прізвиस्क у Стриганцях див.: Р. Осташ, *Із життя сучасних українських прізвиस्क*. З [в:] *Діалектологічні студії*. 6: *Лінгвістичний атлас – від створення до інтерпретації*, відп. ред. П. Гриценко, Н. Хобзей, Львів 2006, с. 293–302.

⁷ Р. Осташ, Л. Осташ, *Словник говірки села Стриганці Тисменицького району Івано-Франківської області [А, Б, В]* [в:] *Діалектологічні студії*. 9: *Запозичення та інтерференція*, відп. ред. П. Гриценко, Н. Хобзей, Львів 2010, с. 347–410.

⁸ Л. Осташ, Р. Осташ, *Лексика села Стриганці як об'єкт лексикографічного опрацювання*. Г.1 (ГА – ГЛЯ-ГЛЯ) [в:] „Науковий вісник Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича”, вип. 648–649: *Слов'янська філологія*, Чернівці 2012, с. 279–287; *Idem*, *Лексика села Стриганці як об'єкт лексикографічного опрацювання*. Г. II (ГНАТ – ГОРІШНИЦІ) [в:] „Вісник Львівського університету. Серія філологічна”, вип. 57, Львів 2012, с. 291–301; *Idem*, *Лексика села Стриганці як об'єкт лексикографічного опрацювання*. Г.3 (ГОРЛИЧКО – ГРИМОТІТИ) [в:] „Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету

Умовні скорочення

Авт. – примітка авторів статті; **виг.** – вигук; **вл. н.** – власна назва; **вул.** – вуличне; **див.** – дивись; **дієсл.** – дієслово; **док.** – доконаний вид; **єдн.** – єдналиний; **ж.** – жіночий рід; **жарт.** – жартівливе; **займ.** – займенник; **заст.** – застаріле; **згруб.** – згрубіле; **знач.** – значення; **ім.** – іменник; **інд.** – індивідуальне; **мн.** – множина; **наз.** – називний; **нар.** – народний; **недок.** – недоконаний вид; **нейтр.** – нейтральний; **неол.** – неологізм; **означ.** – означальний; **особ.** – особовий; **оф.** – офіційний варіант імені; **перев.** – переважно; **перен.** – переносне значення; **пестл.** – пестливе; **повт.** – повторюваний; **прикм.** – прикметник; **присл.** – прислівник; **рідк.** – рідко; **род.** – родове; **с.** – середній рід; **спол.** – сполучник; **ч.** – чоловічий рід; **числ.** – числівник; **◆** – фразеологічні одиниці; **■** – узвичаєні вислови.

I

I [i] спол. єдн. I 1. Уживається на початку речення: (із розповіді жінки похилого віку, яка у 1934 році прийшла у с. Стриганці за невістку): *Моя свекруха була дуже скупá жінка. I все мені казала: як віп'єш молоко, то з ним віп'єш*

імені Михайла Коцюбинського. Серія: Філологія (мовознавство)”, вип. 16., Вінниця 2012, с. 307–312; *Idem, Лексика села Стриганці як об'єкт лексикографічного опрацювання. Г.4 (ГРИНІХА – ГУЩЫЙК)* [в:] „Українське мовознавство”, вип. 42/1, Київ 2012. с. 316–321; *Idem, Лексика села Стриганці як об'єкт лексикографічного опрацювання [Г]* [в:] „Науковий вісник Ужгородського університету. Серія : Філологія. Соціальні комунікації”, вип. 24, Ужгород 2011, с. 150–155; *Idem, Лексика села Стриганці як об'єкт лексикографічного опрацювання. Д. 1 (ДАВАТИ – ДВІЙНИЙ)* [в:] „Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Серія: Філологічні науки”, № 1 (250), 2013, с. 79–84; *Idem, Лексика села Стриганці як об'єкт лексикографічного опрацювання. Д. 2 (Двійочник – Додумуватисі)* [в:] „Studia Ucrainica Varsoviensia”, t. 2, pod red. I. Mytnik, Warszawa, 2014. s. 121–138; *Idem, Лексика села Стриганці як об'єкт лексикографічного опрацювання. Д. 3 (доживати – дюхувати)* [в:] *Тенденції розвитку української лексики та граматики*, за ред. І. Кононенко, І. Митнік, С. Романюк, ч. II, Варшава-Івано Франківськ, 2015, с. 162–187; *Idem, Лексика села Стриганці як об'єкт лексикографічного опрацювання (Ж)* [в:] „Лінгвістика”, № 3 (24), ч. 1, 2011, с. 101–108; *Idem, Лексика села Стриганці як об'єкт лексикографічного опрацювання. З. 2 (ЗААНТЕБЕЛЮВАТИ – ЗАВУЗКИЙ)* [в:] „Філологічний часопис”, вип. 2 (10), Умань 2017, с. 173–182; *Idem, Лексика села Стриганці як об'єкт лексикографічного опрацювання. К. 1 (КАБАК – КАПЕЛЮХ)* [в:] „Філологічний часопис”, вип. 1, Умань 2015.с. 87–94; *Idem, Лексика села Стриганці як об'єкт лексикографічного опрацювання. К. 2 (Капітанка – княжна)* [в:] „Studia Ucrainica Varsoviensia”, t. 5, pod red. I. Mytnik, Warszawa 2017, s. 101–111; *Idem, Лексика села Стриганці як об'єкт лексикографічного опрацювання. К. 4 (КОРОТКИЙ – КРІЧЫТИ)* [в:] „Філологічний часопис”, вип. 2 (8), Умань 2016, с. 68–79; *Idem, Лексика села Стриганці як об'єкт лексикографічного опрацювання. К. 5 (КРОВ – КЫЙЯХ)* [в:] „Лінгвістичні студії”, вип. 5, Луцьк 2016, с. 142–154.

всьо – і сир, і сметану, і м'ясло. І не дозволила мені пити свіже молоко, а всю півніцю заставляла молошнітами на квасне молоко. 2. Сполучає складносурядні речення: а) *Надворі тепло, і вони ще б'ють футболу;* б) (бабуся, звертаючись до трирічної внучки) – *Ти чого така сумна? – Бо та дівочка, що я з нив вчєра бавилася, поїхала, і я сумую;* в) *Зимá булá лєгка, дощі забивали, забивали – біли в стіню, і ф'арба повилускувалася.* 3. Сполучає члени речення: а) *Колісь у Скляпарів [вул. прізвисько – Авт.] в суботу все підміталосі подвірі і варілисі голубці 'Колісь у Скляпарів у суботу завжди замітали подвір'я і варили голубці';* б) *Вони́ будуть робити висільй в місті, в кафе. Своє лишє дадут – горівку і солодке;* в) *Курі сі зараз лініт і тому не несутсі.* ♦ Приповідка: **Він любить лишє себе, і то лишє на веліке сьвьїто** – про людину, яка весь час чимось незадоволена. ♦ Приповідка: **Псєви і буракєви морєз не шкєдит** – пес і буряк витривалі до морозів.

І..., **і...**: *спол. едн. повт. І..., і...* а) *Я вже ті колгєтки і в порошкє пр'ала, і мїлом мїлила, мїлила – всьо їднє смердьїт;* б) *Я дам тобі двоякі огіркі: і теплічні, і горєдні;* в) (із розповіді жінки похилого віку, яка у 1934 році прийшла у с. Стриганці за невістку): *Моя свєкрєха булá дуже скупá жїнка. І все мені казала: як вїп'єш молоко, то з ним вїп'єш всьо – і сир, і сметану, і м'ясло. І не дозволила мені пити свіже молоко, а всю півніцю заставляла молошнітами на квасне молоко.*

ІВАН [i'ван], -а, ч. Вл. н.: оф. варіант чоловічого імені.

ІВАНА [i'вана] Народна назва християнського свята Різдва Івана Хрестителя, яке відзначають 7 липня. Напередодні свята, ввечері, браму і двері в дїм закосичують букетом, який у різних місцевостях за набором компонентів може різнитися. У Стриганцях і в Рошневї прийнято формувати букет із звїробєю (Іван-зілля), польових квітєв та молодих пагонів кукурудзи (стовбур і листя). В інших місцевостях букет може складатися з Іван-зілля, польових квітєв, квітєток рєжі, папорєтє та їн.

ІВАН-ЗІЛЛЯ [i'ван ʒ'il'a], -я, с., **ІВАН-ЗІЛІ** [i'ван ʒ'il'i], -ї, с. (назва рослини) те саме, що **ЗВІРОБІЙ**.

ІВАНІВКА [i'van'їўка], -и, **ІВАНІВКА** [i'van'їўка], -и, ж. Назва одного з осїнїх сортєв картоплї. За поясненнєями мовцїв, „ширєка і довга, дєбра на смак”.

ІВАНКА [i'ванка], -и, ж. Пєстл. до **ІВАННА**.

ІВАНКО [i'ванко], -а, **ЙВАНКО** [i'ванко], -а, ч. Вл. н.: 1. Пєстл. до **ІВАН**. ■ *пїзно до шкєли; пїзно, Йв'анку, до шкєли – образно, жарт.* вжє запїзно робити що-небудь; можливїсть утрачено. 2. Інд. вул. прїзвїсько.

ІВАННА [i'van:a], -и, ж. Вл. н.: оф. варіант жїночого імені.

ІВАСИК [i'vasik], -а, ч. Вл. н.: 1. Пєстл. до **ІВАН**. 2. Інд. вул. прїзвїсько.

ІВАСЬ [i'vas'], -сьї/-сьє, ч. Вл. н.: 1. Пєстл. до **ІВАН**. 2. Інд. вул. прїзвїсько.

ІВАСЬО [i'vas'o], -сья, ч. Вл. н.: 1. Пєстл. до **ІВАН**. 2. Інд. вул. прїзвїсько.

ЇГОР [i'gor], -ра/-рї/-рєи/-рє, ч. Вл. н.: оф. варіант чоловічого імені.

ЇГОРКО [i'gorko], -а, ч. Вл. н.: пєстл. до **ЇГОР**.

ІГОРЦЬО [i'горц'о], -и, ч. Вл. н.: пестл. до **ІГОР**.

ІГОРЧИК [i'горчик], -а, ч. Вл. н.: пестл. до **ІГОР**.

ІМЄ див. **ІМЙЙ**.

ІМЙЙ [i'm'ji], **ІМЄ** [i'm'e], **ІМНЬЙ** [i'm'n'ji], **ІМНЄ** [i'm'n'e], с. 1. Ім'я людини.

2. *заст.* Прізвище.

ІМНЬЙ див. **ІМЙЙ**.

ІМНЄ див. **ІМЙЙ**.

ІНАКШЕ [i'накше^н] 1. *присл.* Інакше. 2. *спол. протиставний.* У противному разі, а то: *Зав'їжі на гудз, інакше – розвійжисі.* Див. *ще* **ІНАКШЕ**.

ІНАКШИЙ [i'накшиї], -а, -е/-и, *займ. означ.* (який відрізняється від названого) інакший, інший. Див. *ще* **ІНАКШИЙ**.

ІНТЕРНЄТ [i'нтер'нет], -у, ч., *неол.* Інтернет: – *А вони говоріт між собов по скайпу? – Та так. Як є файний інтернєт.*

ІП [ip] *присл.* Весь час, постійно; не перестаючи: *Та то іп йшли доці, і на городі всьо позаростало.*

ІРА [i'pa], -и, *ж.* Вл. н.: *нейтр. нар. варіант від оф. ІРІНА:* а) (бабуся до онучки, яка вимазала брудом лице) *Іра, ти так, як би льоху ссала;* б) *Іра хотіла ближче до своі мами* [перебратися жити – Авт.], *бо то є своја мама, шо то казати!* в) *Іра буквів не памнітає.*

ІРЖЄ див. **ІРЖЬЙ**.

ІРЖЄВІТИ див. **ІРЖЬЙВІТИ**.

ІРЖЬЙ [i'r'z'ji], -і, **ІРЖЄ** [i'r'z'e^н], -і, *ж.* Іржа.

ІРЖЬЙВІТИ [i'r'z'iv'iti], **ІРЖЄВІТИ** [i'r'z'e^нv'iti] *дієсл., недок.* (про металеву річ, металевий предмет, виріб і т. ін. – вкриватися іржею) іржавіти. Див. *ще* **ЗАІРЖЬЙВІТИ**, **ПОІРЖЬЙВІТИ**.

ІРІНА [i'rina], -и, *ж.* Вл. н.: *оф. варіант жіночого імені.*

ІРІНКА [i'rinka], -и, *ж.* Вл. н.: *пестл. від оф. ІРІНА.*

ІРІНОЧКА [i'ri'nočka], -и, *ж.* Вл. н.: *пестл. від оф. ІРІНА.*

ІРКА [i'rka], -и, *ж.* Вл. н.: *згруб. від оф. ІРІНА.*

ІРОЧКА [i'ročka], -и, *ж.* Вл. н.: *пестл. від оф. ІРІНА.*

ІРҮСІ [i'r'us'i], -і, *ж.* Вл. н.: *пестл. (=Ірүся) від оф. ІРІНА.*

ІРЦІ [i'r'ci], -і, *ж.* Вл. н.: *пестл. (=Ірця) від оф. ІРІНА.*

ІСКРА [i'skra], -и, *ж.* Іскра. *Наз. мн. іскри:* *Ми переживаєм, абі іскри* [від вогнища – Авт.] *не полетіли на яблінкі.*

ІТІЙ [i'tji], **ЙТИ** [jiti] *дієсл., недок., ПТІЙ [p'i'tji] *док.* 1. (пересуватися у просторі) іти, йти: а) – *Та то вам буде тьїжско так далєко йти! – Та нічоґо. Я так потихо́ньку – штиху́ль-штиху́ль, – та й яко́сь доберу́сі;* б) *Донька від мене не має ніяких секретів. Як десь підє на якусь вечірку, то потому розпо-відає мені всьо, від А до Я;* в) (із розмови мами з сином) *Ти де затахтарівсі? Я його чекajú, як кáні на дощ, робóти пóвно, а він десь валанцáссі. Ше дóбре, якбóи хоть по дівкáх, а то мені кáжут: пішóв з хлóпцїми в волейбóл грáти;* г) *Навїть не вáркай, бо не підú;* д) *Сухій патік відфавкотів і пішóв у комінок**

(тобто: сухе поліно згоріло швидко і тепло не затрималося, а вийшло в димохід); е) *Мару́сі пішла́ у ву́лицю до ма́ми;* е) (у дитячій пісенці) *Пішла́ кьї́ці по воді́цю Та й впа́ла в кьїрні́цю. А кіт хóдит та й заво́дит: „Кьї́цю мо́я, кьї́цю”.* Взъив кьї́цю за ўхо́ Та й покла́в, де сўхо́. Сиди́, кьї́цю, ту́та, А я во́зьму прўта́. Іцэ́ прўта́ не знайшо́в, А вже́ кьї́ці не видо́в; ж) *Він покосі́в трóха, а пудо́му йо́му зломі́лосі кісьї́, та й він пішо́в додо́му;* з) (із розповіді жінки похилого віку, яка у 1934 році прийшла у с. Стриганці за невістку): *Мо́я све-кру́ха була́ ду́же скупа́ жінка... А як ма́ма переда́ла мені́ два го́рички ма́сла, то вона́ не могла́ диві́тисі, як я намащу́ собі́ ма́слом ба́йду хлі́ба і їм... А щоб бо́рше мо́є ма́сло мину́лосі, то вона́ піде́ до півні́ці, набере́ мо́го ма́сла і так хі́тро ка́же: я там взьї́ла трóха тво́го ма́сла, абї́ зу́пу помасти́ти;* і) *Пішла́ м в горóд і принéсла м шті́ри огиркі́ – одéн тї́ньгий і три́ малі́.* **і́ту** (йти, піту) **на злóману го́лову** – (перев. згруб. або у сварці) пропадати (пропасти); **і́ти горóв** (над ким або без додатка) – командувати кимось, верховодити над кимось; **піту в рі́ст** – (про рослини) почати при сприятливих умовах інтенсивно розвиватися навесні: а) *Пі́сля сéго дощў́, здае́сі, всьо́ піде́ в рі́ст;* б) *За́раз такі́ дощї́ пішли́, шо́ са́пай – не са́пай, всьо́ ї́дно бурі́ні підў́т в рі́ст;* **піту надьвў́р** (надьвў́р) – піти в туалет, розташований поза будинком; **піту на грибу́** – піти в ліс збирати гриби; **піту на рўбу** (на рўби) – піти на річку, на озеро ловити рибу; **та йди́!** – у ролі виг. а) Та невже?: – *Вони́ вчéра на подві́ру бі́лисї.* – *Та йди́?! б) Уживае́ться, щоб привернути́ увагу спі́врозмовника: Та йди́! Йо́му тогди́ пливлі́ до́бра!* ‘Йому́ тоді́ пливли до рук великі́ багатства / або: йому́ тоді́ розкі́шно жило́ся’. 2. *перен.* (звідки) облишити, покинути (що): *Нача́льник чо́гось в'ї́всі на не́ї, та й му́сила з то́ї робо́ти пі́ти.* 3. Робити рух униз; падати. **піту ко́міть голово́ю, піту ко́міть голово́ю** – (впасти вниз головою, стрімголов, сторчголов) впасти ко́міть голово́ю; **піту нї́орка** – пірнути, стрибнути в воду; **піту сторчакá** – впасти вниз головою; **піту чо́пки** – перекинутися, впасти вниз головою. 4. (про дощ) починати падати; випадати: а) *Як пішо́в той дощ, то тра́ва віросла́ за два дні́, очеви́дички;* б) *Та то і́н йшли́ дощї́, і на горóді всьо́ позароста́ло.* 5. (про дощ) падати часто та інтенсивно: *За́раз такі́ дощї́ пішли́, шо́ са́пай – не са́пай, всьо́ ї́дно бурі́ні підў́т в рі́ст.* 6. Просуватися; відбуватися: а) *То всьо́ йде́, як мо́кре горі́т* ‘Справа просувається́ дуже повільно́’; б) *Я не мо́жу собі́ то́го купі́ти, бо в ме́не йде́ будо́ва;* в) *Та робо́та йде́ му́чено;* г) *Му́чено йде́ йо́му та наў́ка в шкóлі.* 7. Наближатися: *Вже́ йде́ до о́сени: лі́сті на дере́вах вже́ почéло жовті́ти.* 8. Інтенсивно продаватися: *Вчéра огиркі́ не йшли́, му́сила м спрóдати запі́вду́рно* ‘Вчора огірки на базарі продавалися погано, я свої́ мусила продати за безці́нь’. 9. (відвідувати яку-небудь установу з певною метою) іти, йти: *А якї́й то прибу́ток? Ні́ні лиш йду́т боргува́ти* (= останнім часом люди́ йдуть за покупками в сільський магазин, але грошей не мають, тому беруть товар у борг). 10. (куди) заповнювати собою певну площу, об'єм, місткість; вміщатися, розміщуватися, влазити: (із пояснень мовців про сорт тичної квасолі **коби́льохи**: *Такі́, що ї́дна в лі́жку йде́* ‘Розміром

така, що лише одна квасолина вміщається в ложку'. 11. (про продукти) швидко витрачатися, минатися: *В не́го вели́ка че́лідь, хлі́б йде* 'У нього багато членів у сім'ї, хліб швидко витрачається'. 12. Заправлятися, запихатися: *Блюзкі приперізувані – це ті, які йдуть у спідничку*. 13. *перен.* Переходити в інший соціальний або сімейний статус. **Йти (і́ту, пі́ту) в зі́ті** – (про хлопця, парубка) йти після одруження жити в дім батьків дружини; **Йти (і́ту, пі́ту) в прі́йми** – йти за зятя в дім своєї дружини; **Йти (і́ту, пі́ту) в приста́ї** – (про хлопця, парубка) оженившись, іти жити в дім батьків дружини; **Йти (і́ту, пі́ту) за зьі́ті** – те саме, що **йти (і́ту, пі́ту) в зі́ті**; **Йти (пі́ту) на пенсію** – оформляти пенсію, ставати пенсіонером: *а) Вона́ недурно пішла́ на пенсію: ба́вित вну́ки; б) На пенсію коли́ йдеш?* **Йти (і́ту, пі́ту) на прі́стай** – те саме, що **йти (і́ту, пі́ту) в приста́ї**. 14. Наважуватися. **Йту́ (і́ту, пі́ту) на мо́готу (на моготу́, на мо́готу, на моготу́)** – *перен.* Підніматися, наважуватися, збиратися на дуже важку працю, виконання непосильного завдання тощо. 15. Займати певну позицію. **Йти (і́ту, пі́ту) на прі́нцип** – вперто наполягати на своїй думці і т. ін. 16. (при обговоренні якоїсь події, чийогось вчинку) поширитися, стати масовим: *Пішов шум по селі*. 17. *перен.* Витрачатися: *По́ки ми сво́го сі́на ві́вчили, зна́єш, кі́лько грóшій пішло́?* 18. *перен.* Звертатися. **Пі́ту до голо́ви по ро́зум** – а) стати обережним у рішеннях і діях, почати все робити не поспіхом, а з розмислом, обдумуючи; б) отямитися, не робити більше необдуманих дій: *Запі́зно він пішов до голо́ви по ро́зум, тре́ба бу́ло пе́ред тим ду́мати. Див. це НАЙТИ́!*

ЩЕ́ [ішче] *рідк.* Те саме, що **ЩЕ:** (у дитячій пісенці) *Пішла́ кі́ці по воді́цю Та й впала́ в кирні́цю. А кіт хóдит та й заво́дит: „Кі́цю мо́я, кі́цю”.* *Взьив кі́цю за у́хо Та й покла́в, де су́хо. Сиді́, кі́цю, ту́та, А я во́зьму пру́та. Іще́ пру́та не знайшо́в, А вже́ кі́ці не видо́в.*

ї

ЇГО́ [йі'го] *займ. особ.* (форма родового і знахідного відмінка особового займенника **ВІН**) його: *Вони́ тіглі́ їго́ по́волоцьки, бо він вже́ не міг йти, та́кий був п'я́ний.*

ЇДА́ [йі'да], **-и, ж.** 1. (набір продуктів; те, чим можна наїстися, насититися) їжа. ♦ Приповідка: **Гарбу́з – не їда́, а прі́стай – не газда́** 'Так само, як гарбуз не є основою їжею, так і приймак не може бути самостійним, повноцінним господарем, бо там все вирішує батько дружини'. 2. Страва, їжа: *а) В нас го́сті на висі́лю дуже́ любі́т, абі́ їх припрóшували до ї́ді; б) Він собі́ ту їду́ спроти́вив.* 3. Процес споживання їжі: (мати до дитини, яка з'їла обід не повністю) *А то шо́ за така́ їда́?* **Бу́ти до́брим до ї́ді** – любити багато і смачно попоїсти; мати завжди хороший апетит; **незда́лий (незда́ла, незда́ле) до ї́ді** – який завжди має поганий апетит.

ЇДЕН [йі|ден] числ. ч. Те саме, що **ОДІН**: *Тро́шка ту є води́, але на ї́ден лиг.* ■ **а він шо за оден (їден)?** – а) А він хто такий? б) А він звідки (з якого населеного пункту)? *Див. ще ОДЕН.*

ЇДЕЦ [йі|дец], **-дцьї/-дце́**, ч. 1. Той, хто їсть, споживає їжу. 2. *перен.* Член сім'ї: *У него́ багáто іди́в 'У нього велика сім'я, багато членів сім'ї' (так говорять переважно у ситуаціях, коли хочуть підкреслити, що людина мусить важко працювати, бо в нього багато членів сім'ї, і їх треба прогодувати).* ■ **то добрий їдец** – про людину, яка завжди має добрий апетит, добре їсть, з'їдає усе, що їй подадуть.

ЇДКІЙ [йід|кїй], **-á, -é**, *прикм.* Їдкий: *Пові́трі дуже їдкэ́.*

ЇДНА́ [йід|на] числ. ж. Те саме, що **ОДНА́**: *Та не кричі́т! Він вам не нароби́в аж тако́ї велико́ї шкóди! Ну, зіщи́бну́в і́дну́ слі́вку!* ■ **а вона шо за одна́ (їдна́)?** – а) А вона хто така? б) А вона звідки (з якого населеного пункту)?

ЇДНА́КА ¹ [йід|нака] *прикм. ж. до ЇДНА́КИЙ* ¹.

ЇДНА́КА ² [йід|нака] *прикм. ж. у знач. ім.* Вл. н.: інд. і род. вул. прізвисько: *То так ка́жут: Мари́на Ї́дна́ка або Мари́на Ї́ва́на Ї́дна́кого.* *Див. ще ЇДНА́КИЙ* ².

ЇДНА́КИЙ ¹ [йід|наки́й], **-а, -е/-и**, *прикм.* (такий самий, одного і того ж вигляду, розміру, кольору, характеру та ін.) однаковий. *Див. ще ЇДНА́КОВИЙ.*

ЇДНА́КИЙ ² [йід|наки́й] *прикм. ч. у знач. ім.* Вл. н.: інд. і род. вул. прізвисько: *То так ка́жут: Мари́на Ї́дна́ка або Мари́на Ї́ва́на Ї́дна́кого.* *Див. ще ЇДНА́КА* ².

ЇДНА́КОВИЙ [йід|накови́й], **-а, -е/-и**, *прикм.* (такий самий, одного і того ж вигляду, розміру, кольору, характеру та ін.) однаковий. *Див. ще ЇДНА́КИЙ* ¹.

ЇДНА́КОВО [йід|наково] *присл.* (про ставлення до чого-небудь) нейтрально; *байдуже: Мені то всьо́ ї́дна́ково 'Я до цього ставлюся байдуже'.*

ЇДНО́ [йід|но] числ. с. Те саме, що **ОДНÉ**: *Я не чу́ю на і́дно́ вухó 'Я не чую на одне вухо'.* ■ **а воно шо за і́дно́?** – *перев. знев.* (може стосуватися й дорослих осіб чоловічої або жіночої статі) а) А воно хто таке? б) А воно звідки (з якого населеного пункту)? ■ **війти (віхóдити, віхóдити) на і́дно́; всьо́ на і́дно́ віхóдити (віхóдити)** – (одержати (одержувати) той самий результат при різних способах дії) то все однаково: а) *Чи будэ́те до́ма висі́льї робі́ти, чи в ристора́ні – то по грошэ́х ві́йде на і́дно́; б) Чи кúпиш блóзку в сі́льма́зі, чи ви́йєш – то всьо́ на і́дно́ вихóдит 'Чи купиш блузку у крамниці, чи пошиєш – за ціною буде однаково';* ■ **всьо́ і́дно́** – 1. Однаково: *А то шо нам не всьо́ і́дно́, коли́ він при́йде?* 2. (кому) байдуже; 3. Все одно, все-таки: а) *Я вже ті колгóтки і в порошкú прáла, і мило́ мили́ла, мили́ла – всьо́ і́дно́ смерд́ьїт; б) Я рока́ми робі́ла доя́рков в колгóспі, і нира́з, як йду на висі́льї, кі́лько я ни ба́ниласі, які́х лишé духі́в на се́бе ни вліва́ла, всьо́ і́дно́ від ме́ни сі́лосом бу́ло чу́ти; в) За́раз такі доци́ пішли́, шо са́пай – не са́пай, всьо́ і́дно́ бурі́ні підут в рі́ст; г) Та в них зыть дуже́ до́брий, але вони́ всьо́ і́дно́ бі́льше за сі́ном стóгнут 'Та в них зять дуже хороший, але вони, незважаючи на це, більше симпатизують сім'ї сина'.*

ЇДУ́Н [йі|дун], **-á**, ч. Той, хто має завжди добрий апетит; той, хто багато їсть.

ЇДЬ [йід´], -і, ж. 1. Зміїна отрута. 2. *перен.* Злість, ненависть. ■ **МАТИ ЇДЬ** – мати злий характер; бути сповненим злості, ненависті.

ЇЗДА [йізда], -у, ж. Їзда.

ЇЗДИТИ [йіздити] дієсл., *недок.* Їздити: а) *Його вже не відпускають з роботи* [тут: не відпускають швидше з роботи, щоб він встиг на один із автобусних рейсів і зміг доїхати додому в село]. *Кажуть: ти більше їдиши, ніж робиши;* б) *До нас тепер кожної суботи приїздит з Єзуполі машина, їздит по селі і оден чоловік продає всілякі колачі, хлібі, булочки.*

ІНАКШЕ [йі'накше"], 1. *присл.* Інакше. 2. *спол. протиставний.* У противному разі, а то. *Див. ще ІНАКШЕ.*

ІНАКШИЙ [йі'накшиї], -а, -е/-и, *займ. означ.* Інакший. *Див. ще ІНАКШИЙ.*

ЇСТИ [йіісти] дієсл., *недок.* 1. (споживати їжу) їсти: а) *Він не хотів то їсти, що вона наваріла, бо він знає, що вона капарниці, і йому сі збрідило;* б) *Він спочітку не хотів їсти, а як я нальїла йому борщу, то так розохотивсі, що попросів ще;* в) *Та мої діти більше їдуть чоколяди, як він хліба;* г) *Пристаїка – то нічо не вярта, бо пристая ніхто не любить: і їсти ніхто не хоче дати, і гаркают на него, як на пса;* д) (із жартівливої пісеньки) *А дівчина кашу їла і до мене дзубоніла. І казала: туду-руду, як віросту – твоя буду;* е) *Мої вночі приїхали з морі, з відпочінку, малі ще захотіли їсти, мусіла м варіти зупу, пугому лігла спати, але то вже ніч перебіта;* є) *Не можу своєю корову віповнити. Як врідила тильї, нічо не хоче їсти. Годую, годую, а вона – сіно під ноги, січку – під ноги. Ніяк не може віповнитисі;* ж) (із розмови двох жінок про те, що діти однієї з них не хочуть їсти страви із гречки) *Що? Не хочут гречку їсти? Най їдуть гуньчі!* з) *Загрій мньїсо і їж, алі помій рўки пєршїй раз;* і) (із розповіді жінки похилого віку, яка у 1934 році прийшла у с. Стриганці за невістку): *Моя свекруха була дўже скупá жінка... А як ма́ма передала мені два гóрщики ма́сла, то вона не могла дивітисі, як я намащу́ собі ма́слом ба́йду хліба і їм. Тогдї казала: Алі ти ма́сло любиш! ї) Та я кьїнула їсти сему-во́ когутóви, а прибіг ще одін;* ж) *Він купів льóди, їсть* 'Він купив морозиво, їсть'. ♦ *Приказка: Терпї, язїчку, будеш їсти кашку* 'У цїй ситуації вигідніше (краще, розумніше) помовчати'. ♦ *Приказка: Як робїв, то змерз, а як їв, то впрїв* 'Лїнивий до роботи, зате добрий (швидкий) до їжі'. 2. *перен.* (кого) гризти, допїкати, набридати докорами, надмірними проханнями. ■ **ЇСТИ ПОЇДОМ** (кого), **ПОЇДОМ ЇСТИ** (кого) – постійно і безпричинно присїкуватися до кого-небудь; дошкуляти; ■ **НЕ ЇЖ МЕНЕ** – не муч мене; не приставай до мене із проханнями, які неможливо виконати. *Див. ще ВИЇДАТИ¹, ВИЇДАТИ², ВІЇСТИ¹, ВІЇСТИ², З'ЇСТИ, ПОПОЇСТИ.*

ЇСТИК [йіістик], -а, ч. (паличка із залїзним наконечником для очищення лемеша або чересла в плузі від прилиплої землі) їстик.

ЇСТОВІТИЙ [йіістовитїї], -а, -е/-и, *прикм.* Який має завжди добрий апетит; який багато їсть: (бабуся про дворїчну онуку) *Та вона не дўже така їстовїта* 'Та вона не дуже багато їсть'.

ЇХ [йіх] *займ. особ.* (форма родового і знахідного відмінка особового займенника **ВОНІЙ**) іх: *В нас гóсті на висілю дóуже любіт, абі́ іх припрóшували до іди́.*

ЇХАТИ [йіхати] *дієсл., недок.* Їхати: а) (із жартівливої співанки) *А ти і́хов, а я спáла, А ти сві́снув, а я встáла, Забу́ла сі запита́ти, Чогó сві́щеш коло хáти;* б) *Ба́хур лишé три дни, як навчівсі на рóвири і́здити, вона́ віпустила йогó на дорóгу, а самá і́хала за ним на свóім рóвири і весь чýс кричýла: “Кра́йчик! Кра́йчик!”.* *Абі́ він тримóвсі кра́ю дорóги, а не виїжджýв на середі́ну;* в) *Ти ж зóвтра зра́ні і́деши! Ти вже спакувóвсі? ■ на коні́ і́ду, конь́ шука́ю* – (говорять у тих випадках, коли шукають якусь річ, предмет і т. ін. і не можуть ніяк знайти, а виявляється, що ця річ лежить на видноті) не бачити явного. *Див. ще ВИЇЖДЖЬІТИ, ДОЇЖДЖЬІТИ, ЗАЇЖДЖЬІТИ, З'ЇЖДЖЬІТИ, НЕДОЇЖДЖЬІТИ, ПЕРЕЇЖДЖЬІТИ, ПІДЇЖДЖЬІТИ, ПОЇХАТИ, ПРИЇЖДЖЬІТИ.*

Здійснене дослідження переконує у необхідності підготовки і видання сучасних словників діалектного мовлення мешканців окремого села. Мовний світ окремої говірки – це унікальне явище, яке розкривається власне у лексикографічних працях такого типу. Словники такого зразка дають змогу глибше проникнути у суть значення кожного слова та багатство його семантичних відтінків у різних ситуативних контекстах. У перспективі заплановано підготовку до публікації цього словника у повному обсязі.

ЛІТЕРАТУРА

- Аркушин Г., *Силенська гуторка*, Луцьк 1996.
- Вербовий М., *Спроба характеристики говірки села Лозоватка Криворізького району Дніпропетровської області* [в:] „Ukrainistica”, вип. 9, Кривий Ріг-Краків 2011, с. 99–124.
- Гладкий П., *Говірка с. Нехвороці Андрушівського району Бердичівської округи (кол. Житомирського повіту)* [в:] „Український діалектологічний збірник”, за ред. О. Синявського, А. Кримського, кн. II, Київ 1929, с. 109–198.
- Глуховцева К., *Говірка як об'єкт діалектологічних досліджень* [в:] *Діалектологічні студії. 4: Школи, постаті, проблеми*, відп. ред. П. Гриценко, Н. Хобзей, Львів 2004, с. 262–274.
- Горбач О., *Південноволинська говірка й діалектний словник с. Ступно кол. пов. Здобунів* [в:] О. Горбач, *Зібрані статті, V, Діалектологія*, Мюнхен 1993, с. 405–426.
- Друль І., *Словник говірки села Грабовець Стрийського району Львівської області*, Луцьк 2006.
- Курило О., *Фонетичні та деякі морфологічні особливості села Хоробрічів давніше Городенського повіту, тепер Сновської округи на Чернігівщині*, Київ 1924.
- Лесюк М., *Мовний світ галицького села (Ковалівка Коломийського району Івано-Франківської області)*, Івано-Франківськ 2008.

- Мельничук О., *Словник специфічної лексики говірки села Писарівки (Кодимського району Одеської області)* [в:] „Лексикографічний бюлетень Інституту мовознавства АН УРСР”, вип. 2, Київ 1952, с. 67–98.
- Негріч М., *Скарби гуцульського говору: Березові*, Львів 2008.
- Осташ Л., Осташ Р., *Лексика села Стриганці як об'єкт лексикографічного опрацювання. Г. 1 (ГА – ГЛЯ-ГЛЯ)* [в:] „Науковий вісник Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича”, вип. 648–649: Слов'янська філологія, Чернівці 2012, с. 279–287.
- Осташ Л., Осташ Р., *Лексика села Стриганці як об'єкт лексикографічного опрацювання. Г. II (ГНАТ – ГОРІШНИЦІ)* [в:] „Вісник Львівського університету. Серія філологічна”, вип. 57, Львів 2012, с. 291–301.
- Осташ Л., Осташ Р., *Лексика села Стриганці як об'єкт лексикографічного опрацювання. Г. 3 (ГОРЛИЧКО – ГРИМОТІТИ)* [в:] „Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Філологія (мовознавство)”, вип. 16, Вінниця 2012, с. 307–312.
- Осташ Л., Осташ Р., *Лексика села Стриганці як об'єкт лексикографічного опрацювання. Г. 4 (ГРИНІХА – ГУЩЬІК)* [в:] „Українське мовознавство”, вип. 42/1, Київ 2012, с. 316–321.
- Осташ Л., Осташ Р., *Лексика села Стриганці як об'єкт лексикографічного опрацювання [Г]*, „Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Філологія. Соціальні комунікації” вип. 24, Ужгород 2011, с. 150–155.
- Осташ Л., Осташ Р., *Лексика села Стриганці як об'єкт лексикографічного опрацювання. Д. 1 (ДАВАТИ – ДВІЙНИЙ)* [в:] „Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Серія: Філологічні науки”, № 1 (250), 2013, с. 79–84.
- Осташ Л., Осташ Р., *Лексика села Стриганці як об'єкт лексикографічного опрацювання. Д. 2 (Двійочник – Додумуватисі)* [в:] „Studia Ucrainica Varsoviensia”, t. 2, pod red. I. Mytnik, Warszawa 2014. s. 121–138.
- Осташ Л., Осташ Р., *Лексика села Стриганці як об'єкт лексикографічного опрацювання. Д. 3 (доживати – дюхувати)* [в:] *Тенденції розвитку української лексики та граматики*, за ред. І. Кононенко, І. Митнік, С. Романюк, ч. II, Варшава-Івано Франківськ, 2015, с. 162–187.
- Осташ Л., Осташ Р., *Лексика села Стриганці як об'єкт лексикографічного опрацювання (Ж)* [в:] „Лінгвістика”, № 3 (24), ч. 1, 2011, с. 101–108.
- Осташ Л., Осташ Р., *Лексика села Стриганці як об'єкт лексикографічного опрацювання. З. 2 (ЗААНТЕБЕЛЮВАТИ – ЗАВУЗКІЙ)* [в:] „Філологічний часопис”, вип. 2 (10), Умань 2017, с. 173–182.
- Осташ Л., Осташ Р., *Лексика села Стриганці як об'єкт лексикографічного опрацювання. К. 1 (КАБАК – КАПЕЛЮХ)* [в:] „Філологічний часопис”, вип. 1, Умань 2015, с. 87–94.
- Осташ Л., Осташ Р., *Лексика села Стриганці як об'єкт лексикографічного опрацювання. К. 2 (Канітанка – княжна)* [в:] „Studia Ucrainica Varsoviensia”, t. 5, pod red. I. Mytnik, Warszawa 2017, s. 101–111.
- Осташ Л., Осташ Р., *Лексика села Стриганці як об'єкт лексикографічного опрацювання. К. 4 (КОРОТКИЙ – КРІЧЬІТИ)* [в:] „Філологічний часопис”, вип. 2 (8), Умань 2016, с. 68–79.

- Осташ Л., Осташ Р., *Лексика села Стриганці як об'єкт лексикографічного опрацювання. К. 5 (КРОВ – КБІЯХ)* [в:] „Лінгвостилістичні студії”, вип. 5, Луцьк 2016, с. 142–154.
- Осташ Н., *Словник діалектної лексики переселенців із Холмицини* [в:] *Діалектологічні студії. 4: Школи, постаті, проблеми*, відп. ред. П. Гриценко, Н. Хобзей, Львів 2004, с. 355–378.
- Осташ Р., *Із життя сучасних українських прізвиськ. 3* [в:] *Діалектологічні студії. 6: Лінгвістичний атлас – від створення до інтерпретації*, відп. ред. П. Гриценко, Н. Хобзей, Львів 2006, с. 293–302.
- Осташ Р., Осташ Л., *Словник говірки села Стриганці Тисменицького району Івано-Франківської області [А, Б, В]* [в:] *Діалектологічні студії. 9: Запозичення та інтерференція*, відп. ред. П. Гриценко, Н. Хобзей, Львів 2010, с. 347–410.
- Паламарчук Л., *Словник специфічної лексики говірки села Мусявки (Вчорайшенського району, Житомирської області)* [в:] „Лексикографічний бюлетень Інституту мовознавства АН УРСР”, вип. 8, Київ 1958, с. 22–35.
- Панькевич І., *Говір села Руської, бувшого Марамороша в Румунії* [в:] „Науковий збірник товариства „Просвіта” в Ужгороді”, т. 10, Ужгород 1934.
- Сабадош І., *Словник закарпатської говірки села Сокирниця Хустського району, Ужгород 2008.*
- Свенціцький І., *Бойківський говір с. Бітля* [в:] „Записки Наукового товариства ім. Т. Шевченка”, т. СХІV, кн. II, Львів 1913, с. 116–153.
- Сизько А., *Словник діалектної лексики говірки села Кишеньок Кобеляцького району Полтавської області*, Дніпропетровськ 1981.
- Турчин Є., *Словник села Тилич*, Львів 2011.
- Хобзей Н., *Сучасне українське діалектне словництво* [в:] „Україна: культура, спадщина, національна свідомість, державність”, вип. 15, Львів 2006, с. 819–826.
- Czyżewski F., Sajewicz M., *Słownictwo ludowe ukraińskiej gwary wsi Ochoża koło Chelma* [w:] *Ze studiów nad gwarami wschodniosłowiańskimi w Polsce*, „Rozprawy slawistyczne”, 12, Lublin 1997, s. 45–86.

У статті запропоновано нові підходи до лексикографічного опрацювання лексики сучасного мовлення мешканців одного села. Об'єктом дослідження обрано говірку села Стріганці Тисменицького району Івано-Франківської області, котра знаходиться на південному заході наддністрянського діалекту. У статті вміщуємо лексеми, які починаються на літери І, Ї. У кожній словниковій статті подано транскрипцію, всі відомі авторам значення лексеми та максимальну кількість прикладів-цитат із розмовного діалектного мовлення, особливо при тих значеннях, які можуть відрізнитися від значень цієї лексеми у літературній мові. Разом із апелятивною лексикою у словник введено й оніми (прізвища, вуличні прізвиська, мікротопоніми). Окрім фразеологізмів, подано також узвичаєні вислови. Деякі із лексем становлять значний інтерес для дослідників історичної граматики української мови.

Ключові слова: діалектологія, лексикографія, фразеологія, діалектне мовлення, говірка, село Стріганці.

LEXIS OF STRYHANTSI VILLAGE AS OBJEKT OF LEXICOGRAPHICAL PROCESSING. I, Ĩ

New approaches to lexicographical processing of modern speech lexis of residents of a separate village are suggested in this article. The dialect of the Stryhantsi village of Tysmenytsya district in the Ivano-Frankivsk region was chosen as a research topic. The Stryhantsi village dialect is a south-west representation of the Naddnistrianshchyna dialect. The article discusses lexemes beginning with I and Ĩ letters. Each dictionary entry provides transcription, all known meanings of the lexeme and the maximum number of example quotations in the vernacular dialectal speech, in particular, in the meanings which can differ from the meanings of the given lexeme in the literary language. Onyms along with appellative lexis are introduced into the vocabulary (surnames, street nicknames, and micro-toponyms). Common phrases are also presented in addition to idioms. Some lexemes are of a considerable interest for those researching historical grammar of the Ukrainian language.

Key words: dialectology, lexicography, phraseology, dialectal speech, dialect, Stryhantsi village.

złószenie artykułu: 30.06.2017 r.

przyjęcie artykułu do druku: 10.01.2018 r.